

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Skårsjöbranten, Eda kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610251 Skårsjöbranten
Mittpunktskoordinat:	12856689 - 6629673
Totalareal:	3 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekat enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Eda kommun: Eda Strömsmark 1:11
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Natura 2000-området består i väster av en östvärd bergsbrant med mossbelupna lodytor. Här påträffas bland annat den rödlistade och krävande mossarten nordisk klipptuss. Den södra delen av branten är blockrik och även här är mossrikedomen stor. I den övre delen av branten består skogen av gamla tallar, vissa riktigt gamla och knotiga. Inslag av senvuxen gran förekommer även. De gamla träden har en välutvecklad barkstruktur och utgör livsmiljöer för en rad spik- och knappåslavar. Nedanför branten breder en skogsklädd plåtå ut sig för att sedan i öst slutta ner mot Gettjärnsbäcken. Skogen närmast branten består främst av gamla grova granar med inslag av asp och sälg. Flera grova sälgar hyser riklig förekomst av den rödlistade lunglaven.

Gettjärnsbäcken i öster är en fin skogsbäck med förekomst av öring. På den östra sidan om bäcken är terrängen relativt flack och här påträffas flera kulturlämningar. Kulturlämningarna vilka består av en husgrund, stengärdesgårdar samt odlingsrösen har tillhört Strömsmarkssäteren, vilken till större del ligger öster om vägen som gränsar till Natura 2000-områdets östra gräns. Säterns gamla odlingsmarker är delvis igenväxta med lövträd, framförallt asp, sälg och björk, samt delvis planterade med gran. En naturvårdsavverkning har dock genomförts där stor del av de planterade granarna avverkades.

Varierad trädslagssammansättning och bestånd med lång skoglig kontinuitet i kombination med kulturlämningarna ger området höga bevarandevärden både ur natur- och kulturvärdessynpunkt. De gamla träden och det höga inslaget av lövträd gynnar förutom

många kryptogamer många hålbyggande fåglar, exempelvis spillkråka och gröngöling. Inslaget av sälj bidrar till en god insektsförekomst, vilket i sin tur även gynnar fågellivet. Vidare gynnar den goda tillgången på död ved i olika former samt bergsbranten ett stort antal mossor, lavar och vedsvampar.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
9010	Västlig taiga	1,5	

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1981	Nordisk klipptuss <i>Cynodontium suecicum</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Skårsjöbranten är att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att uppsatta bevarandemål uppnås. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyper och arter i Skårsjöbranten Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i></p> <p>Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Struktur och funktion</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Nordisk klipptuss (1981)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Antalet fläckar av mossan ska ej under understiga x st. - Mått på fläckarnas storlek. <p>- Den trädbeskuggande bergsbranten ska lämnas orörd. Branternas mikroklimat ska bibehållas.</p>

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtypen och arten ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga.

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
 - Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
 - Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
 - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
 - Hålträd
- Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
 - Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får inte ske.

1981 Nordisk klipptuss

- Ingen påtaglig minskning av populationen.
- Artens habitat får inte minska; skogsklädda bergsbranter, gärna med lodräta bergväggar, skyddade för exponering och mer öppna branter med klyftor, sprickor och översilning ska lämnas orörda. Arten växer endast på silikatbergarter och föredrar halvskugga, förekommer främst i trädskugga.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Skogsbruk (t ex avverkning, markberedning, dikning och plantering) och annan markexploatering utgör generellt hotbild mot naturtypen västlig taiga. Avverkningar leder till att viktiga strukturer och funktioner försvinner. Skogslandskapet fragmenteras vilket leder till minskad konnektivitet mellan områden, brist på genflöde mellan populationer och kanteffekter i små objekt. På sikt kan ökat kvävenedfall och sur nederbörd påverka förekomsten av vissa arter, mest känsliga är troligtvis kryptogamerna. Arten *Nordisk klipptuss* hotas av att träd framför bergsbranterna avverkas så att växtplatsen exponeras för sol och vind, och arten försvinner om exponeringsskyddet tas bort helt. Troligt är att arten dessutom är känslig för luftföroreningar.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtypen *västlig taiga* samt arten *nordisk klipptuss* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Arten nordisk klipptuss är fridlyst (1 c § Artskyddsförordningen (1989:179) samt NFS 1999:12).
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Natura 2000-området är skyddat av Skogsvårdsstyrelsen genom biotopskydd och naturvårdsavtal med markägarna. Ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte som nödvändiga.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Skårsjöbranten

Skogen i Natura 2000-området hyser representativa delar med naturtypen *västlig taiga*. Skogen har en varierad trädslagsblandning med god tillgång på lövträd. Stor del av träden är gamla och den rika kryptogamfloran vittnar om lång skoglig kontinuitet. Det höga inslaget av gamla grova lövträd gynnar förutom många kryptogamer flera hålbbyggande fåglar, exempelvis spillkråka och gröngöling. Inslaget av sälj bidrar till en god insektsförekomst, vilket i sin tur även gynnar fågellivet. Vidare gynnar den generellt sett goda tillgången på död ved i olika former samt bergsbranten ett stort antal mossor, lavar och vedsvampar. Exempel på naturtypstypiska arter som förekommer är garnlav, lunglav, stuplav, bårdlav och vedticka. Flera signalarter förekommer t ex platt- och grov fjädermossa, gyttelav, skinnlav, luddlav och korallblylav. Bevarandestatusen bedöms vara gynnsam.

1981 Nordisk klipptuss

Nationellt

Sverige har flest lokaler i världen med Nordisk klipptuss, cirka 100 stycken, vilka motsvarar en tredjedel av världspopulationen. Lokalerna sträcker sig från sydvästra Värmland till Torne lappmark. På drygt hälften av lokalerna i landet är arten sedd sedan 1980. De flesta aktuella lokalerna är belägna i Värmlands och Jämtlands län.

Arten finns med på den europeiska rödlistan och i Bernkonventionens bilaga över arter som behöver skydd. Nordisk klipptuss är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin *missgynnad* (NT).

Skårsjöbranten

Nordisk klipptuss förekommer i den östvända bergsbranten. Artens förekomst bedömdes under nyckelbiotopsinventeringen 1997 som enstaka till sparsam. Artens livsmiljö har så vitt känt inte påverkats sedan tidigare inventering. Artens habitatkrav på trädbeskuggade bergsbranter av silikatbergarter är uppfyllda.

Bevarandestatusen för nordisk klipptuss torde vara gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma ingående naturtyps och artens bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Nationellt uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilaga

1. Natura 2000-området avgränsning
2. Växtplatser för nordisk klipptuss (klart efter basinventeringen)

Referenser

ArtDatabanken. *Faktablad för rödlistade arter*. www.artdata.slu.se 2004-11-03

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 2004-11-03

Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.

Nitare, J m.fl. 2000. *Signalarter- indikatorer på skyddsvärd skog*. 2: a upplagan. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping.

Gran, R. 1997. *Nyckelbiotopsinventering 1997-05-05*. Skogvårdsstyrelsen.